

HELSETILSYNET
tilsyn med sosial og helse

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	410.00
Dato:	13/2-09
Saksnr:	200805249 31

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

DERES REF. / YOUR REF:
200805249-/TFU

VÅR REF. / OUR REF:
2008/1737 II JK

DATO: / DATE:
12. februar 2009

Høring - forslag til endring i barnevernloven om å legge det overordnede faglige ansvaret for tilsynet med barnevernet til Statens helsetilsyn.

Vi viser til høringsbrev av 19. desember 2008.

Statens helsetilsyn er enig i Barne- og likestillingsdepartementets forslag om legge det overordnede faglige tilsynet med kommunalt barnevern, institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige (enslige mindreårige asylsøkere), til Statens helsetilsyn. Etter vår vurdering vil en samordning av det overordnede tilsynet med henholdsvis barnevern, helse- og sosialtjenester bidra til å styrke helhet og sammenheng i tilsynet og derved også i tjenestene til barn og unge.

Statens helsetilsyn vil også peke på at forslaget om å skape større avstand mellom Barne- og likestillingsdepartementet og tilsynet med det operative barnevernet, vil bidra til å styrke tilsynets uavhengighet. Denne modellen for styring av det statlige tilsynet har paralleller til tilsynet med spesialisthelsetjenesten der Helse- og omsorgsdepartementet både er myndighetsorgan og eier.

Det utøvende tilsynet er i dag samorganisert ved at fylkesmennene har ansvar for tilsyn med både sosial- og barneverntjenester. Helsetilsynet i fylkene er administrativt en del av fylkesmannen og fører tilsyn med helsetjenesten. I flere fylker er tilsynet med de tre tjenesteområdene organisert i samme avdeling med felles faglig ledelse.

Barne- og likestillingsdepartementet begrunner sitt forslag med at barn som mottar tiltak fra barnevernet, og deres familier, ofte også mottar tiltak fra spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten og sosialtjenesten. Erfaringer fra tilsyn viser at det er risiko for svikt når flere tjenester, og ikke minst tjenester som ytes fra ulike tjenestenivå, skal samhandle. Samordning av tilsyn kan være et virkemiddel for å redusere omfanget av svikt på dette området, noe som er spesielt viktig for utsatte barn og unge som er under utvikling og som derfor ikke bør vente unødige på å få rett tjeneste til rett tid.

Barnevern er et omfattende fagområde, med tiltak og tjenester som spenner vidt. Barns behov for tjenester varierer med alder og problemområder. Små barn som lider under omsorgssvikt har helt andre behov enn for eksempel ungdom med alvorlige adferdsavvik eller rusproblemer. Utfordringene i det kommunale barnevernet er forskjellig fra utfordringene i institusjonene. Enslige mindreårige asylsøkere har andre behov, og tjenestene derved andre utfordringer, enn barn med familie i Norge.

Landets fylkesmenn har gjennom sitt mangeårige tilsynsansvar med landets barnevern opparbeidet betydelig erfaring og kunnskap på disse områdene. Statens helsetilsyn får derfor overordnet ansvar for et allerede velutviklet tilsynsområde med faglig sterke samarbeidspartnere.

Barne- og likestillingsdepartementet peker på at det å legge det overordnede tilsynet til en etat som har hele sin oppmerksomhet rettet mot å utvikle og vedlikeholde godt tilsyn vil ha betydning for tilsynets kvalitet. Når Statens helsetilsyn i dag fremstår som et profesjonelt overordnet faglig tilsyn med helse- og sosialtjenesten er det fordi vi har både helse- og sosialfaglig og juridisk kompetanse, samt kunnskap om tilsynsmetode og pedagogiske metoder. Vi har også betydelig kompetanse når det gjelder å oppsummere og analysere tilsynserfaringer samt i å vurdere forsknings- og utredningsarbeid foretatt av andre i et tilsynsperspektiv.

Overordnet faglig tilsyn vil innebære å følge med på utviklingen i barnevernet på nasjonalt nivå for å kunne identifisere risiko for svikt i de ulike tjenestene. Det vil, etter Barne- og likestillingsdepartementets forslag, også innebære å følge opp enkelthendelser i institusjoner og å behandle klager over fylkesmannens vedtak om pålegg om å rette forhold på en institusjon eller nedleggelse av driften, jf barnevernloven § 5-7 og tilsynsforskriftens § 12. Videre innebærer det å planlegge og å oppsummere landsomfattende tilsyn, samt å oppsummere andre tilsynserfaringer. Harmonisering av fylkesmennenes tilsyn innebærer både opplærings- og utviklingsoppgaver, samt å bidra til at fylkesmennenes kompetanse opprettholdes.

Godt tilsyn, som kan bidra til tjenester til barn og unges beste, må altså bygge både på tjenestekunnskap og på kompetanse når det gjelder tilsynsmetode. Barneverntjenester utformes og ytes i samspill og samarbeid mellom jus, psykologi og annen barnefaglig kompetanse. Når tilsynsmyndigheten skal vurdere lovligheten i tjenesteytingen må den kunne vurdere både fagligheten og styringen av tjenestene. Den overordnede tilsynsmyndigheten må ha tilstrekkelig juridisk og annen faglig kompetanse til å kunne vurdere innholdet i tjenestene til barn og unge, til å kunne vurdere enkeltvedtak om pålegg eller stenging av institusjoner og til å planlegge opplæringsvirksomhet og landsomfattende tilsyn med hele barnevernets tiltaksmangfold.

Vi er derfor tilfreds med at det foreslås overført ressurser tilsvarende tre årsverk samt driftsmidler fra Barne- og likestillingsdepartementet til Statens helsetilsyn. Etter vår vurdering er dette et godt utgangspunkt for oppbygging av kompetanse på dette området. Statens helsetilsyn har i dag ca 90 årsverk som brukes på de oppgavene vi er tillagt når det gjelder helse- og sosialtjenester. For å hindre at arbeidet med tilsyn på barnevernområdet skal komme i en ressursmessig konflikt med de øvrige tilsynsoppgavene vil det være behov for ytterligere ressurser i årene fremover. Basert på våre erfaringer vil vi anslå at det samlede ressursbehovet, for å kunne ivareta de

ulike oppgavene med overordnet barneverntilsyn på en forsvarlig måte, vil være i størrelsesordenen 10 årsverk. Dersom barnevernloven endres som foreslått vil vi komme tilbake til ressursbehovet i forbindelse med fremtidig budsjettarbeid.

Barne- og likestillingsdepartementet omtaler ikke oppgaven som myndighet i forhold til rettighetsklager på barnevern som Fylkesmannen behandler som klageinstans, jf. barnevernloven § 6-5. I dag er Statens helsetilsyn delegert myndighet som overordnet organ når det gjelder behandling av klager på rettigheter forankret i lov om sosiale tjenester og helselovgivning. Etter vår vurdering er dette en hensiktsmessig samorganisering, som gir mulighet til harmonisering av klagebehandlingen med tilsyn og til bruk av kunnskap fra klagene i bedømmelse av risiko, i forbindelse med planlegging av tilsyn.

På bakgrunn av vår erfaring med tilsyn med spesialisthelsetjenester, finner vi grunn til å reise spørsmål om det ville være hensiktsmessig at fylkesmennenes tilsynsansvar også skulle omfatte BUFetats oppgaver når det gjelder barneverninstitusjonene. For å sikre en helhetlig tiltakskjede og en enhetlig tilnærming til hvordan kravene til utformingen av den enkelte institusjon skal forstås, bør det på sikt vurderes om også BUFetat bør være omfattet av fylkesmannens tilsyn, og derved av vårt overordnede faglige tilsyn. En eventuell slik lovendring vil kreve et grundig forarbeid, og vil derfor ikke være aktuell i denne omgang, men vi vil vurdere å komme tilbake til spørsmålet dersom loven endres som foreslått

Statens helsetilsyn er på denne bakgrunn enig i det forslaget som foreligger når det gjelder beskrivelsen av oppgaver som skal overføres og når det gjelder utformingen av ny lovtekst. Når det gjelder hjemmelen til å innhente taushetsbelagte opplysninger i forbindelse med utøvelsen av tilsyn, foreslår vi, av pedagogiske hensyn og for å unngå uklarhet om lovforståelsen, at den fremgår av barneverntjenesteloven som *lex specialis*, jf. lovens § 2-3 syvende ledd, og ikke av den generelle bestemmelsen i forvaltningsloven § 13 b nr. 4.

Statens helsetilsyn er glad for det samarbeidet vi har hatt med Barne- og likestillingsdepartementet når det gjelder fjorårets landsomfattende tilsyn med kommunale barnevern-, helse- og sosialtjenester til utsatte barn og unge. Dersom det foreliggende forslaget til overføring av ansvar for overordnet tilsyn tas til følge ser vi frem til å bygge videre på dette samarbeidet i utvikling av godt tilsyn til barn og unges beste.

Med hilsen

Jo Kittelsen
seniorrådgiver

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet
Landets fylkesmenn
Helsetilsynet i fylkene